

המקומון - העדכון היומי לרשויות המקומיות

חובת פינוי אשפה מבתי החולים של שרותי בריאות כללית

עת"מ 50143-10-19 מ'19-10-2021 שרותי בריאות כללית נ' עיריית פתח תקווה

בתי החולים של שרותי בריאות כללית היו פטורים בעבר מארנונה, בהתאם לפקודת מיסי העירייה ומסי הממשלה (פיטורין) 1938 (להלן – פקודת הפיטורין). בעקבות תיקון פקודת הפיטורין בשנת 2002, החלו להיות מחויבים בארנונה בשיעורים מופחתים, באופן מדורג. ביחס לאגרת סילוק אשפה, נקבע במסגרת התיקון הנ"ל לפקודת הפיטורין, שהחל משנת 2003 נכסים פטורים חלקית לא ישלמו אגרת פינוי אשפה (ביחס לשנים 2003-2006 בתנאים מסוימים ומ-2006 ללא כל תנאי). בעקבות האמור, החל משנת 2003 הפסיקה עיריית פתח תקווה (להלן – העירייה) לפנות אשפה לבתי החולים הנ"ל. לאחר שהמחלוקות בנושא, בין שרותי בריאות כללית לעירייה לא נפתרו, הגישה הראשונה תביעה כספית כנגד העירייה. בירור התביעה ארך שנים ארוכות, ובסופו של דבר נחתם בין הצדדים הסכם גישור, שבמסגרתו נקבע שהחל משנת 2016 העירייה תהא חייבת לפנות אשפה מבתי החולים, בהתאם לקריטריונים שיקבעו על ידה ויאושרו כדין. עוד נקבע, שככל שלא יקבעו קריטריונים כאמור בתוך 6 חודשים ממועד חתימת ההסכם, "מתחייבת העירייה לדאוג לפינוי האשפה מבתי החולים ללא חיוב כספי... או לשאת בעלות פינוי האשפה ע"י הכללית". הסכם זה קיבל תוקף של פסק דין. ואולם, למרות שלא הותקנו קריטריונים לפינוי האשפה מבתי חולים, לא פינתה העירייה את האשפה מבתי החולים, ולא נשאה בעלות פינויים, כפי התחייבותה במסגרת הסכם הגישור, שקיבל תוקף של פסק דין.

שרותי בריאות כללית ערכה פניות רבות בנושא לעירייה, אך ללא הועיל. לפיכך, הגישה את העתירה שבכותרת. העירייה מצידה העלתה טענות רבות ומגוונות כנגד העתירה, לרבות טענת שיהוי המחייב דחיית העתירה על הסף. בית המשפט (כב' השופט צבי דותן) קיבל את העתירה תוך שקבע: טענת העירייה ביחס לשיהוי בהגשת העתירה, בגדרה יש לבדוק שיהוי אובייקטיבי וסובייקטיבי, נדחתה ביחס לשני מרכיביה. עוד נקבע שאף אילו היה נמצא שחל שיהוי סובייקטיבי ואובייקטיבי "גם אז, יש מקום לברר את העתירה, זאת נוכח הכלל, כי בית המשפט לא ידחה עתירה מחמת שיהוי, אם משמעות הדבר היא כי עקב כך תיגרם פגיעה חמורה בשלטון החוק".

בעניין חובת העירייה לפינוי אשפה, נקבע שחובה זו מעוגנת לא רק בסעיף 242 לפקודת העיריות [נוסח חדש] ובסעיף 7(א) לחוק עזר לפתח תקווה (פינוי אשפה, פסולת וזבל), התש"ס-2000 (להלן – חוק העזר), אלא גם בהסכם הגישור שקיבל תוקף של פסק דין.

טענת העירייה, שהועלתה במסגרת השלמת טיעון מטעמה, לפיה היא אינה מחויבת דווקא לפנות אשפה, אלא שבהתאם להסכם הגישור היא רשאית לשאת בעלות פינוי האשפה, וכי העותרת, שלא העבירה לה אסמכתאות מפורטות ביחס לעלויות פינוי האשפה בהן נשאה, סיכלה בכך את יישום ההסכם, נדחתה מכל וכל. נקבע, שלא רק שזו טענה חדשה שלא הועלתה בכתב התשובה לעתירה, ושלמרות שזו טענה עובדתית אין לה כל זכר בתצהיר מטעם העירייה, אלא שבניגוד למצג שביקשה העירייה להציג בטענה זו, לפיו חפצה, לכאורה, לשלם בעבור פינוי האשפה, "העירייה... וללא קשר לקבלת מסמכים כאלה ואחרים, סירבה ומסרבת לשאת בעלות פינוי של כל האשפה". אף סיכול, כך נקבע, לא היה פה, שכן "דבר לא מנע מהעירייה לפנות את האשפה (או, תחת זאת, לשלם את עלות פינוי כל האשפה...).

גם טענת העירייה לפיה ההסכם מחייב פינוי אשפה רגילה ולא אשפה עודפת נדחתה, שכן "האבחנה בפסיקה בין אשפה רגילה לאשפה עודפת כבר הייתה, בעת חתימת ההסכם (הגישור – ע.צ), ידועה היטב... גם.. לעירייה.. אולם בהסכם הגישור לא נעשתה אבחנה בין אשפה רגילה לאשפה חורגת/עודפת... משמע – כל האשפה".

עוד נדחו טענות העירייה ביחס לכך שלא מדובר בפסק דין אלא בהסכם פשרה שעיגן הבנות בין הצדדים, תוך קביעה שדווקא הסכם שקיבל תוקף של פסק דין "חזק" יותר, שכן הצדדים הבינו היטב את משמעותו; כך דחה ביהמ"ש גם את טענת העירייה לגבי האפשרות הנתונה לה לטענתה להשתחרר מהסכם הגישור בהתאם ל"הלכת השתחררות", שכן לא רק שלא חל כל שינוי נסיבות המצדיק שחרור כאמור, ולא הוברר מה האינטרס הציבורי בהשתחררות העירייה מהסכם הגישור, אלא שהלכת השתחררות מאפשרת להשתחרר מהסכם אך לא מפסק דין!

לבסוף, וביחס לטענה לפיה בתי החולים הם "מפעל", שבהתאם לחוק העזר ניתן לחייבם באגרת פינוי אשפה, נקבע ש"לא ברור כיצד ניתן לטעון שמקום לטיפול רפואי בחולים מהווה "מפעל"... וכל בר-דעת מבין... בית חולים איננו "מפעל". זאת ועוד, נקבע שאף אם היו בתי החולים מפעל, לא ניתן היה לחייבם באגרה, שכן בהתאם להסכם הגישור התחייבה העירייה לפנות את האשפה מבתי החולים ללא חיוב כספי.

"נקבעה בפסיקה
אבחנה ברורה בין
אשפה רגילה,
"בסיסית",
לאשפה "עודפת",
כלומר אשפה
החורגת כמותית
מאשפה
"בסיסית". חובת
פינוי האשפה
הרגילה... מוטלת
על העירייה, ולא
ניתן לגבות בגין כך
אגרת סילוק
אשפה, מכיוון
שפינוי כאמור כלול
בגדר השירותים
שהעירייה מחויבת
לספק כנגד
הארנונה... לעומת
זאת, לגבי אשפה
החורגת מכך,
אשפה עודפת,
רשאית העירייה
להטיל את חובת
פינוי האשפה הזאת
על מחזיק הנכס, או
לפנות בעצמה
ולגבות מהמחזיק
אגרת סילוק
אשפה, זאת בתנאי
שחוק העזר מבחין
בצורה ברורה בין
אשפה בסיסית
לאשפה עודפת".